

zaaknummer 2010 T 030

Datum beslissing: 26 juni 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,

tegen:

(wijlen) [naam],
geboren en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie van Broeders Franciscanen
[plaats],

en

(wijlen) broeder [naam],
geboren en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie van Broeders Franciscanen
[plaats].

1. De procedure

De klaagschriften (met bijlagen) zijn door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 16 januari 2012. Op 16 januari 2012 is bij de griffie een door [naam] op 10 januari 2012 ondertekend formulier 'Toestemming klacht als steunbewijs' met betrekking tot aangeklaagde 1 ingekomen. Op 13 maart 2012 is bij de griffie, namens de Overste van de Duitse Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus, een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg. Door de griffie is een brief ontvangen d.d. 27 april 2012 van de heer mr. J.J.M. Goltstein, waarin deze zich, op verzoek van de overste van de Duitse Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus, als raadsman stelt namens een aantal inmiddels overleden broeders. Op 25 mei 2012 heeft de griffie voorts nog een brief ontvangen van klager, waarin hij onder meer aangeeft niet van plan te zijn ter zitting te verschijnen.

Op 4 juni 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is niet verschenen, ondanks een herhaald verzoek daartoe. Als gemachtigde van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus is verschenen mr. Goltstein voornoemd.

2. De klacht

2.1. Vanaf zijn 11^e jaar verbleef klager, samen met zijn broer, in de periode circa [periode] in het internaat [naam] in [plaats]. Zijn moeder hoopte hen hiermee een gedegen opvoeding te geven.

2.2 Klager moest tijdens zijn verblijf in het internaat dulden dat aangeklaagde 1 hem, dichter dan gegeven de omstandigheden normaal was, naar zich toe trok. Als het licht uit was sloop aangeklaagde 1 over de slaapzaal. Hij kwam dan af en toe op het bed van klager zitten. Klager moest dan ook dulden dat hij dan met zijn hand onder de dekens friemelde, waarbij hij klagers genitaliën trachtte te betasten. Klager heeft het vermoeden dat aangeklaagde 1 vaker naast zijn bed stond te masturberen.

De randvoorwaarden van dit misbruik vormden het fysieke geweld, de buitensporige straffen en de angstcultuur in het internaat. Als klager weigerde betast te worden, sloeg aangeklaagde klager met een bamboestokje of kreeg klager als straf een maand isolement opgelegd.

Klager was in alle opzichten afhankelijk van aangeklaagde 1, omdat aangeklaagde 1 de broeder was die over klagers groep in de slaapzaal de leiding had. Juist ook omdat aangeklaagde 1 een kennis was van klagers moeder, waande klager zich veilig bij hem. Zo maakte aangeklaagde 1 ook misbruik van die positie door klager bij wijze van 'troost' speciale aandacht te geven.

2.3 Klager was ook afhankelijk van aangeklaagde 2, omdat deze broeder zowel de ziekenbroeder was als de sportkeuringsbroeder. Als klager op de ziekenzaal verbleef, dan gebruikte aangeklaagde 2 telkens een reden om de genitaliën van klager te betasten. Ook moest klager dulden dat maandenlang in verband met een onderzoek vanwege een zogenaamd te hoog eiwitgehalte zijn genitaliën door aangeklaagde 2 onderzocht en betast werden.

2.4 Het regime in het internaat was zeer streng. Misbruik en fysiek geweld kwamen geregeld voor. Klager verwijst hiervoor ook naar verklaringen uit het [naam] op de site van Mea Culpa. Klager heeft het internaat als een gevangenis ervaren en heeft zich gedurende vier jaren erg ongelukkig, eenzaam, bedreigd en angstig gevoeld. Hij ervaaarde de betastingen als uitermate vernederend. Dat alles droeg niet bij aan een evenwichtige ontwikkeling. De schoolprestaties werden dan ook elk jaar minder en uiteindelijk is klager gezakt.

Na de periode van het internaat voelde klager zich 'vrij' en heeft hij een aantal jaren totaal losgeslagen geleefd. Van studeren kwam jarenlang niets terecht. Nu beseft klager dat het misbruik zijn hele leven zeer negatief heeft beïnvloed, zowel op emotioneel als op relationeel gebied. Zo heeft klager last van verlatingsangst en heeft hij moeite om zich te binden. Klager heeft veel mislukte relaties gehad en is diverse malen in therapie geweest.

2.5 Doel van de klachtenprocedure is voor klager dat hij erkenning krijgt en genoegdoening voor wat hem als kwetsbare puber is aangedaan. Klager wenst tevens dat de drie broeders van destijds die nog in leven zijn op een openbare hoorzitting ter verantwoording worden geroepen voor wat hun medebroeders hebben aangericht. Tenslotte wenst klager aanspraak te maken op een schadevergoeding.

Nu beide aangeklaagden zijn overleden, verzoekt klager dat de Klachtencommissie zich richt op de vermindering van het leed dat hem is aangedaan.

3. Inhoudelijke reactie op de klaagschriften

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft in zijn reactie gesteld dat de Duitse Congregatie noch civiel- noch kerkenrechtelijk enige verantwoordelijkheid draagt, maar overste [naam] van de Duitse Congregatie voelt zich wel moreel verplicht om zich als aanspreekpunt op te werpen nu het wel het enige instituut is binnen Europa dat het Franciscaner gedachtegoed van de in 2003 opgeheven Nederlandse Congregatie deelt. Dit betekent echter niet dat op enigerlei wijze ook financiële verantwoordelijkheid kan worden aanvaard.

Er is onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagden. In de periode 1938-2003 werden de Broeders Franciscanen [plaats] ingezet in het internaat van [plaats]. Het archief van de Nederlandse kerkprovincie uit die tijd is zeer incompleet. Er zijn dan ook geen documenten voorhanden waaruit het reilen en zeilen van de Broeders Franciscanen [plaats], waaronder aangeklaagden, goed kan worden

gereconstrueerd. De overste van de Duitse Congregatie heeft nog gesprekken gevoerd met nog in leven zijnde medebroeders.

Mr. Baetens concludeert dat in de archieven geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagden. Wel bieden met betrekking tot aangeklaagde 1 de door klager aangehaalde passages uit het [naam] enig steunbewijs en zijn er intussen meer meldingen/klachten van seksueel misbruik binnengekomen ten aanzien van met name aangeklaagde 2. Zo is onder meer gelijktijdig met de klacht van klager nog een klacht tegen aangeklaagden ingediend bij de Klachtencommissie, bekend onder nummer 2011T540. Het is voldoende duidelijk dat 'ziekenbroeder' of 'broeder [naam]' de bijnaam was van aangeklaagde 2.

Mr. Baetens concludeert voorts dat zeker niet wordt betoogd dat de klacht van klager onwaar zou zijn, maar dat het voor een gegrondverklaring wel noodzakelijk is dat er tenminste één specifiek bewijs moet worden aangedragen, dat aannemelijk maakt dat deze klacht van deze klager, met name ten aanzien van aangeklaagde 1, gegrond is, te meer daar klager pas rond 2010 - vanaf het ontstaan van publiciteit rond seksueel misbruik in de RK Kerk - met zijn verhaal is gekomen. Nu dat specifieke steunbewijs in de zaak met betrekking tot aangeklaagde 1 geheel ontbreekt, kan die klacht van klager niet voor een gegrondverklaring in aanmerking komen.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim vijfenveertig jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Ondanks het feit dat de Klachtencommissie een belangrijke toetsingsmogelijkheid is ontnomen doordat klager niet ter zitting is verschenen en zij derhalve niet zelf het relaas van klager in een direct contact op authenticiteit en consistentie heeft kunnen toetsen, is het voor de Klachtencommissie wel aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De klacht van klager wordt immers ondersteund door een andere klacht, die ook gericht is tegen dezelfde twee aangeklaagden als in de thans voorliggende zaak. Die andere klacht, bekend onder nummer 2011 T 540, is inhoudelijk ter zitting van 4 juni 2012 behandeld, waarbij de klager is verschenen en waarbij door de Klachtencommissie de consistentie en de authenticiteit van de door die klager afgelegde verklaring is getoetst. Daarnaast zijn de overgelegde verklaringen van [naam] (met betrekking tot beide aangeklaagden) en van [naam] (met betrekking tot aangeklaagde 1) dienstig als steunbewijs. Voorts zijn er nog ambtshalve meldingen van seksueel misbruik door beide aangeklaagden dan wel door één van hen bij de Klachtencommissie bekend en is er door de Klachtencommissie reeds een klacht – bekend onder zaaknummer 2011 T 553 - tegen aangeklaagde 2 gegrond verklaard.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagden met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas elf jaar oud. Zeker aangeklaagde 1 was in het internaat juist voor klager een soort vertrouwenspersoon, daar aangeklaagde 1 een kennis was van zijn moeder.

Wellicht ten overvloede merkt de Klachtencommissie nog op dat zij inhoudelijk niet ingaat op de in het klaagschrift genoemde fysieke mishandeling door aangeklaagde 1, daar de Procedure *uitsluitend* bestemd is voor klachten wegens gepleegd *seksueel misbruik* binnen de Katholieke Kerk in Nederland.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Mr. Goltstein heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie, als waarnemer van de kerkelijk verantwoordelijke, het leed te erkennen en spijt te betuigen.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegronde verklaring van de klacht door de overste van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus de klachten tegen beide aangeklaagden gegrond te verklaren en zich in te zetten voor (verdere) vermindering van het leed van klager.

Dit advies is vastgesteld op 26 juni 2012 door: mr. P.A.M. Hendriks, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. P.R.M. van der Ven pr., leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

De voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid om binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Duitse Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.